

Flatanger kommune
avd NMT, Lauvsnehaugen 25, 7770 Flatanger
postmottak@flatanger.kommune.no

Stjørdal, 25.11.2020

Dette brevet sendes på vegne av: Naturvernforbundet i Trøndelag, Naturvernforbundet i Namdalen og Norges jeger og fiskerforbund Nord-Trøndelag.

Innspill til søknad om ny lokalitet for akvakultur ved Skreiungen, Flatanger

Bakgrunn

Viser til høringssak ref. 2020/1274-2 på Flatanger kommunes hjemmesider. Kunngjøringen gjelder Mowi sin søknad om etablering av et nytt anlegg for akvakultur med inntil 20 merder og biomasse opptil 7020 tonn. Mowi (tidl. Marine Harvest) søkte i 2017 om lokalisering av et enda større anlegg i samme område (inntil 14040 tonn). Dette møtte motstand fra fritidsfiskere, turistfiskerier, sjølaksefiskere og naturverninteressenter. Rådmannen gikk derfor imot, men kommunestyret valgte til slutt å tilråde et anlegg på inntil 7020 tonn. Mattilsynet avsto deretter søknaden med begrunnelsen «mangelfulle risikovurderinger, manglende beredskapsplan som ikke viser hvordan hensynet til forsvarlig drift, fiskehelse og lusebehandling skal ivaretas».

Våre innspill

Generelle merknader

Vi stiller oss kritisk til hvordan oppdrettsnæringen planlegger å vokse ved bruk av den samme teknologien som i dag fører til uakseptable miljøkonsekvenser. Selv om Nord-Trøndelag og Bindal (PO7) i ny forskrift om produksjonsvekst i oppdrettsnæringa ble gitt grønt trafikklys, mener vi at dette ikke gjenspeiler det reelle trusselbildet i regionen. Det skyldes blant annet et betydelig antall rømminger (11 innmeldte i Trøndelag bare i fjor¹) og en lusesituasjon i Namdalen som senest i oktober 2019 ble beskrevet som «dramatisk» av mattilsynet².

I tillegg er trafikklysordningen – som altså kun viser til påvirkning av lakselus på villaks – etter vårt syn et miljømessig uforvarlig verktøy så lenge den truede sjøørreten³ og andre viktige miljøparametre

¹ <https://www.fiskeridir.no/Akvakultur/Drift-og-tilsyn/Roemming/Rapporterte-roemminger>

² http://paper.opoint.com/?id_site=29950&id_article=117027&code=517

³ <https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/2629316>

ennå ikke er inkludert i ordningen. Det er i seg selv en praksis som utfordrer naturmangfoldlovens prinsipper i større grad enn forsvarlig. Nærings- og fiskeridepartement har nå bedt ekspertgruppa for trafikklyssystemet å vurdere påvirkningen av lakselus på nettopp sjøørret, hvorpå ekspertgruppa foreslår å bruke tapt marint leveområde som indikator⁴. Slik forholdene er for sjøørreten vil en implementering av dette som trafikklysindikator med høy sannsynlighet føre til at flere produksjonsområder gis rødt lys med påfølgende store konsekvenser for næringen. Spesielt gjelder dette for blant annet PO7 som ble anbefalt som gul sone av nevnte ekspertgruppe. Vi mener det ikke er hensiktsmessig – verken for næringen eller miljøet - at næringen vokser ytterligere før denne miljøindikatoren implementeres og nye vurderinger kan gjøres. Paradoksalt nok er dette også i henhold forskriften som altså departementet selv har vedtatt. I §8 i forskrift om produksjonsområder for akvakultur (..) heter det at «påvirkning av lakselus på *laksefisk* er miljøindikator» og følgelig burde sjøørret (og sjørøye) vært en like sentral del av trafikklysordningen.

Fra et miljøfaglig ståsted vil det altså være vanskelig å kunne tilråde nyetablering av akvakultur gitt dagens situasjon. Dette både iht. naturmangfoldloven §§ 8 til 12 og iht. produksjonsområdeforskriftens formålsparagraf⁵ som peker på lønnsomhet innenfor rammene av «en miljømessig bærekraftig utvikling». Som kjent anbefalte ekspertgruppa i utgangspunktet gult lys i PO7. Dette ble i hovedsak begrunnet i at dagens produksjonsform med åpne merder med høyt antall oppdrettslaks med en tillatt grense på 0,5/0,2 voksne hunnlus kombinert med for dårlige bekjempelsesmetoder ikke fungerer godt nok. Dette gir grunnlag for produksjon av store mengder luselarver som smitter til villfisk.

Både Naturvernforbundet og NJFF har i lengre tid pekt på at det må stilles krav om at anleggene er lukkede og utslippsfrie før næringen eventuelt kan vokse. Konflikter med akvakultur er nå den største trusselen vi har mot villaks og sjøørret, og det er kun gjennom offensive politiske virkemidler at næringen omstiller seg til en mer miljøvennlig produksjonsform. Det understøttes av Miljødirektoratet som peker på at alle miljøpåvirkninger må vurderes om man ønsker en *bærekraftig* vekst⁶. Uavhengig av hvilken farge de områdene vi kjenner best (PO6 og PO7) er gitt, er det et uomtvistelig faktum at både villaks- og sjøørretbestandene sliter i Trøndelag, og situasjonen kan umulig bli bedre av opp mot 20 åpne merder med inntil 4 millioner laks i relativ nærhet til en rekke lakseførende vassdrag.

Laksenæringens historikk med bekjempelse av lakselus er heller ikke spesielt tillitsvekkende. I 2019 så vi det høyeste antall lokaliteter over lusegrensen på fem år (61 lokaliteter)⁷, og tidlig i 2020 meldte veterinærinstituttet om resistent lakselus langs hele kysten⁸. Bruken av medikamentelle og ikke-medikamentelle avlusninger har økt og forbruket av rensefisk er både høyt og under lupen av dyrevelferdshensyn. Termisk behandling kan også komme til å bli faset ut som følge av dyrevelferdshensyn⁹. Det er derfor mye som tyder på at utfordringene med lakselus ikke blir færre,

⁴ <https://src.w.uib.no/files/2019/05/Rapport-ekspertgruppe-om-Sj%C3%B8aure-2019.pdf>

⁵ https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-01-16-61#KAPITTEL_1

⁶

<https://www.regjeringen.no/contentassets/93a437604b4e4858b638180902085b62/miljodirektoratet.pdf?uid=Milj%C3%B8direktoratet.pdf>

⁷ <https://www.intrafish.no/nyheter/ekspertene-om-lusearet-2019-oppblomstringen-i-juli-kom-som-lyn-fra-klar-himmel/2-1-741326>

⁸ <https://www.intrafish.no/nyheter/veterinarinstituttet-melder-om-resistent-lakselus-langs-hele-kysten/2-1-741446>

⁹

https://www.mattilsynet.no/fisk_og_akvakultur/fiskevelferd/termisk_avlusing_fiskevelferd_forskning_og_avklaring_fra_mattilsynet.34470

og det blir heller ikke enklere å løse disse utfordringene samtidig som stadig flere åpne anlegg etableres.

Manglende kunnskap

Som det tydelig går frem, er vi bekymret for tilstanden til våre laks- og sjøørrettbestander. Den omsøkte lokaliteten ligger relativt nært Namsenfjorden som er en nasjonal laksefjord hvor alle de største vassdragenes tilstand er vurdert til moderat eller dårlig. I Havforskningsinstituttet risikorapport for norsk oppdrett 2020 påpekes det at ved ugunstige strømforhold kan fjorden være utsatt for lakselus (transport)¹⁰. HI påpeker videre at kunnskapsstyrken for utvandrende laks (postsmolt) er for dårlig i dette området. Dette skyldes spesielt at man mangler kunnskap om utvandningsrutene til laksesmolten som forlater Namsen. Det kan godt hende denne lokaliteten ikke kommer i direkte konflikt, men det blir bare antagelser. Det er uansett ikke akseptabelt å etablere et anlegg med opptil 4 millioner oppdrettslaks basert på antagelser.

Anlegget må konsekvensutredes

Vi registrerer at tiltakshaver har vurdert det som ikke nødvendig å konsekvensutrede tiltaket. Flatanger kommune har ikke utarbeidet såkalte økologiske grunnkart og kunnskapen om arealet er ikke spesielt stor. Vi kan ikke utelukkende bare legge kjent kunnskap til grunn ved såpass inngripende tiltak. I lys av motstanden som kom frem under forrige høringsrunde kan det også tyde på at hva som anses som «vesentlige virkninger for samfunn og miljø» bør vurderes på nytt. Vi er godt vant med at det dessverre etableres enorme flerbruksområder i sjø, slik som her, men denne disponeringen er ikke gjort på bakgrunn av finmaskede utredninger. Denne lokaliteten ligger i et område avsatt til natur, ferdsel, fiske, friluftsliv og akvakultur, hvorpå sistnevnte i stor grad vil forringe de andre arealformålene. I tillegg registrerer vi at det etter forskriftens §10 bokstav b) er det gjort en vurdering i søknaden at tiltaket ikke vil benytte seg av naturressurser. Slik vi ser det er det betydelige naturressurser i spill, spesielt i lys av at et viktig kystfiskeområde går tapt.

Våre anførsler er i stor grad knyttet til bekymringer på økosystemnivå og til samlet belastning. §10 i naturmangfoldloven viser til at «en påvirkning av et økosystem skal ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for». Dette går også frem som en av kritirene som kan kreve konsekvensutredning iht KU-forskriftens §10. Vi mener en etalering av et så stort anlegg med alle miljøtruslene vi har anført bør føre til en utredning av den samlede belastningen. Som vi ser på figuren under er det ikke en ubetydelig belastning i området fra før.

¹⁰ <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/fisken-og-havet-2020-4>

Figur 1: Akvakulturanlegg i PO7.

Andre lokale forhold

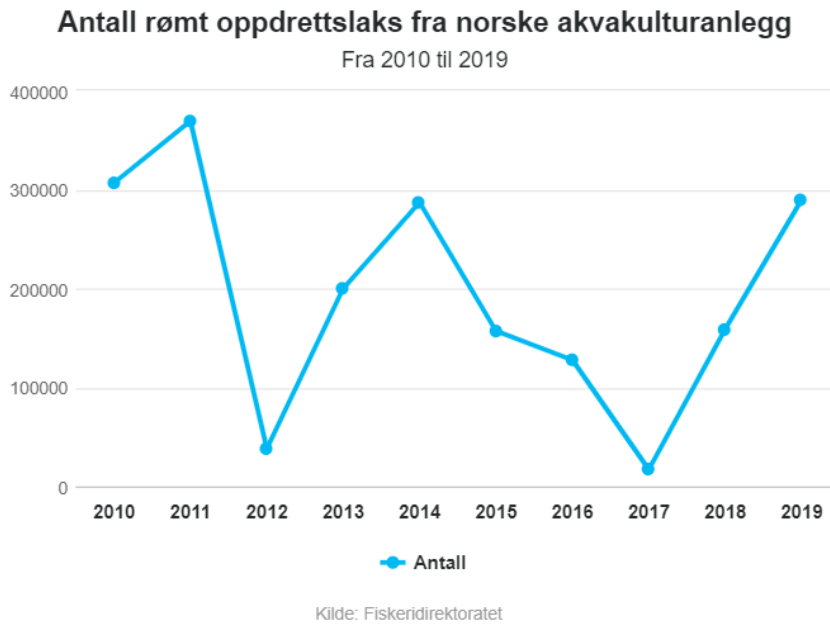
Den forrige søknaden i 2016/2017 møtte til dels stor motstand fra blant annet turistfiske­næringen¹¹. Lokaliteten som omsøkes er en populær fiskeplass for fritids­fiskere og dette ble også omtalt som viktige argumenter å legge til grunn av kommunestyret da saken ble behandlet sist. Ved forrige innspillsrunde ble lokaliteten omtalt som såpass viktig at for turistfiske­næringen at virksomheter kunne stå på spill. Vi kan ikke se at noe er spesielt forandret i så henseende nå heller. Vi mener akvakultur ikke må gå på bekostning av tradisjonell fangst og utnyttelse av ressursene i havet, og at det omsøkte anlegget vil utgjøre en betydelig trussel slik det planlegges anlagt. Dette skyldes ikke bare arealbeslaget i seg selv, men også konsekvensene for fiskebestandene rundt. Spredning av lusegift til villfisk er blant annet omtalt som en stor bekymring¹².

I 2017 ble altså søknad om etablering på samme lokalitet avslått av Mattilsynet. Årsaken var blant annet «mangelfulle risikovurderinger, manglende bered­skapsplan som ikke viser hvordan hensynet til forsvarlig drift, fiskehelse og lusebehandling skal ivaretas». Det ble også vist til at lokaliteten er

¹¹ <https://www.adressa.no/pluss/nyheter/2017/01/29/Flere-til-kamp-for-fiskeplasser-mot-oppdrettsn%C3%A6ringen-14125691.ece?rs829491606155040668&t=1>

¹² <https://naturvernforbundet.no/naturom miljo/forer-villfisk-med-lusegift-og-medisiner-article39320-1024.html?fbclid=IwAR12raFd4j4DvyLUSqrI0JZU3-pPCWRjuomC6dBfp1G7n39gAf4cwUVWMoY>

væruksatt. Fjorårets rømningsår langs norskekysten var det verste på 8 år¹³, og viser med all tydelighet at utfordringene ikke har blitt borte med årene (se figur 2).

Figur 2: Kjente rømninger siste 10 år.

Konklusjon

Vi kan ikke se at noen forhold er endret til det bedre siden siste behandling, **og vil primært fraråde at det etableres akvakultur gitt dagens situasjon**. Sekundært **ber vi om at tiltaket konsekvensutredes** før vi eventuelt kan ta stilling til på nytt og/eller i et annet omfang. Dette bør også ses i sammenheng med å tette de nødvendige kunnskapshullene som Havforskningsinstituttet har pekt på.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Trøndelag

Fredrik Fredriksen

Navn
Koordinator
FNF Trøndelag

¹³ <https://www.nrk.no/vestland/voldsom-okning-i-antall-lakseromninger-1.14845969>